Голос
Тижневик

Львів 16 травня 1937

Рік I. Ч. 18.

Передплата: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС" Львів, Міцкевича ч. 11.

До Українського Народу його синів і дочок на рідній і нерідній землі сущих

Року Божого 1937, квітня місяця, 22. дня зійшлися ми представники всіх українських центральних установ на заклик наших сеніорів: Вп. о. шамбеляна Михайла Цегельського, д-ра Антона Горбачевського, радника Ізидора Громницького і президента д-ра Костя Левицького, а за благословенням Високопреосвященного Митрополита Галицької Землі Кир Андрея Шептицького на спільну нараду в домі „Просвіти" у Львові.

Визнаючи себе духовими дітьми „Просвіти", рішаємо врочисто і достойно відсвяткувати 70-ліття існування і праці нашої Дорогої Матері, та проголошуємо ювілей „Просвіти" торжеством усього Українського Народу, а цілий 1938. рік роком „Просвіти", — роком, що мусить струснути всіми нами, оновити й піднести нас, усім нам сили додати, стати переломовим у дальшій нашій праці.

Як символ дотеперішнього провідництва, як знам'я на шляху в майбутнє — вручаємо в цьому році „Просвіті" на Всенародньому Здвизі Прапор.

Ми, що маємо щастя жити в цьому Великому Році, творимо Фонд Національної Культури „Просвіти".

Заповідаємо Конгрес, що дасть перегляд наших національних дотеперішних осягів і намітить шляхи для дальшої праці.

Закликаємо усе зорганізоване Громадянство, всіх Українців і Українок, де б вони не жили, з нами — для гідного сповнення цього національного обов'язку — щиро з'єднатися. У році 1938. святкуватимемо свято усі!

Усі, що матимуть змогу святкувати, відсвяткують напевно. А там, де намагаються цю змогу нам відібрати, бодай духом усі з'єднаємося, щоб наші серця ударили в один такт побідної пісні нашої єдиної найвищої Ідеї!

У добрий час — Щасти Боже!

Слідують підписи членів Почесного Комітету, Президії і членів Ширшого Ювілейного Комітету, членів Ділового і Конгресового Комітетів і членів Головного Виділу Т-ва „Просвіта".

СВІТЛА Й ТІНІ

(Зприводу черновецького процесу)

Недавній процес проти Володимира Тодорюка і товаришів за протирумунську демонстрацію на Шевченківському концерті у Чернівцях — це дуже знаменна подія в українському житті під Румунією. Він наче лискавка небо прорізав темряву, що все дошкульніше налягає на українське життя під румунською займанщиною. У цьому процесі і в поставі тамошнього українського громадянства до нього відбилося теж, наче у зеркалі, дійсне обличчя цього громадянства.

Отже передусім т. зв. верхівка українського буковинського громадянства. Ця верхівка, що так любить підкреслювати своє провідництво і відповідальність. Ціле її душевне наставлення, ціла її суспільно-політична мудрість узмістовлюється та проявляється у визнаванні і строгому виконуванні клича: зберігати за всяку ціну надбання.

Вірність цьому кличеві зробила оту верхівку в найвищій мірі уступчивою і податною на всякий натиск. Зробила її дрібничковою і трусливою, нездібною не то до жадного наступу, але й до ніякої поважної оборони і хочби гідного протесту.

У своїй уступчивості т. зв. верхівка дійшла навіть до того, що вона погодилася на вимогу румунської влади співати на Шевченківському концерті румунський національний гимн. Цим зайвий раз доказала, що вона вже затратила почуття того, що ще можна і того, чого вже не можна робити.

Проти тієї вимоги румунів і проти такої постави верхівки запротестувала вже на концерті частина громадянства, передусім же молоді. Цей протест вийшов із глибин до живого ображеної й обуреної української душі.

На протест відповіли Румуни арештуваннями і репресіями. І тут знову переляк т. зв. верхівка, во ім'я клича рятувати надбане, поквапилася із вірнопокорною заявою, що вона стоїть далеко від отого протесту і його якнайгостріше осуджує. При цьому у своїому відмежовуванні та осуджуванні вона дійшла аж до нап'ятнування, наклепів і просто таки донощицтва перед сігуранцою на тих, що відважилися протестувати. А врятовані „надбання" (нібито припинений щоденник „Час", що далі виходить) використала на те, щоб із плюгавою лайкою накинутися на здорову частину власного громадянства і це передусім на тих, що в той час уже сиділи за в'язничними мурами і решітками.

Ця верхівка не мала відваги піднести голос гідного протесту проти брутального залаження із чобітьми в душу українського народу, хоч на такий протест здобувся... румун, адв. Нямцу! І нічого дивного, що у природній причиновості і послідовності із такого здеморалізованого середовища вийшло і тих двох обридливих плазунів (один із них — син редактора „Часу"), що піднялися ганебної ролі обвинувачувати і доказувати вину — поставлених за їх допомогою перед румунський воєнний суд — шістьох молодих українців.

А якже ж поставилося до цього всього українське буковинське громадянство у своїй масі? — Це громадянство здебільша пасивне і така ж його постава до всього. Натомісць його чинна і направду здорова частина станула по боці тих, що протестували, і сама протестувала. Це громадянство виходило із залі концерту, коли там почали співати румунський гимн. А перед будинком суду збиралася велика громада селян, робітників й інтелігентів, яка із напругою ждала на вісті із процесу та його вислід.

А на лаві підсудних засіло шістьох молодих інтелігентних українців. Це ті, які глибоко відчували і високо цінили честь і гідність своєї нації і яких саме тому обвинувачувано за зневагу румунської нації. А із них Володимир Тодорюк це той, що витримано і мужньо вміє бути вірним почуттю особистої і національної гідности та гордости. І це передусім тоді, коли цю гідність і гордість намагаються знищити і зламати жорстокими засудами.

І якраз ота постава здорової частини українського громадянства — це те відрадне і ясне на темному тлі незавидного життя тієї частини українського народу, що опинилася під гнетом тяжкого румунського чобота. Цей протест — це доказ, що в цьому громадянстві наростають і міцнішають нові здорові сили, які в цілому наставленні на наступ і завзятий відпір ворожим зазіханням. Це врешті доказ, що дотеперішня т. зв. верхівка вже перестала бути провідом цього громадянства. На її місце органічно наростає і входить нова провідна верства, яка є дійсним виразником, часто ще може не зовсім ясно усвідомлених і скристалізованих та проте стихійно здорових і міцних хотінь та змагань народу.

Черновецький процес роз'яснив у всій повноті ще одну важну проблему, як досі — ще не вповні ясну. А саме: Той, хто за всяку ціну намагається зберегти надбане, не тільки нічого нового не придбає, але й уже придбане втратить! І ще одна, усім справжнім воякам добре знана, часто повторювана і ще частіше призабувана правда: найкраща оборона — це наступ!

Даремні намагання

На маргінесі проголошених 40 кличів зприводу 1. травня (як це буває що-року) „Вісті" (27. 4) звертають свою головну атаку на українських націоналістів, яких треба „викрити до кінця й винищити". При цьому попадається й іншій „контрреволюційній нечисті". „Особливу пильність у роботі — пишуть „Вісті" — повинні виявляти партійні організації й ради України, що на неї в першу чергу точать свої зуби фашистські бандити".

„До кінця" викривали й нищили український націоналізм уже нераз. І завжди він росте!

Присуд у процесі УНАКОР-у

Процес перед окружним судом у Луцьку, проти 42-ох членів організації „Український Національний Козацький Рух" за державну зраду, підготову до збройного повстання на Волині і намагання відорвати від Польщі Волинь, Полісся, Холмщину і Підляшшя — покінчився 30. квітня ц. р. таким засудом:

Павло Карасюкевич — 8літ, Марія Волошин і Володимир Лавренко — 7. літ, Порфір Ситник — 6 літ, Юхим Бурак і Марія Римів — 5 літ, Микола Крохмаль, Андрій Притолюк і Зиґмунт Станке — 4 роки в'язниці, 3-ох обвинувачених по 3 роки і 30 підсудних по 2 роки в'язниці. Для 7 підсудних виконання кари завішено на 5 літ.

Не звільнено нікого.

Арештування в Станиславівщині

Поліція із Блюдників перевела в селі Курипові ревізію у Василя і Теодора Гриневих, Василя Маціборського та Петра Футерка. Всіх їх арештували, хоч при ревізії не знайдено нічого (шукали за нелегальщиною). Крім цього арештовано ще В. Величка, Г. Федишина і М. Футерка.

По 24-ох годинах Василя Гринева, Миколу Футерка й Василя Маціборського відставлено до станиславівської в'язниці, інших звільнено.

Над сокальським кордоном

(ДОКІНЧЕННЯ).

Сильнішою **дещо** і більше притягаючою є ділянка економічно-господарська, а саме торгівля так кооперативна (кредитова, споживча, молочарська) як і приватницька. Коли на недавньому курсі господарських референтів при Р. Молочарнях в Ременові приявні почули про справді великі обороти всіма майже сільсько-господарськими продуктами Пов. Союза Кооператив (мільйон 600 тисяч) про справне функціонування Українбанку, про те, що в повіті є понад 150 українських приватних крамниць (з того понад 40 в місті) різних бранж, виріб мила, олійню, бетонарню, будову молочарень і Народнього Дому, про млинову солідарність — домагалися додаткових вияснень, захоплювалися і запалювалися так, що треба було охолоджувати їх аж невідрадною дійсністю в господарці філії „Сільського Господаря“.

Алеж бо питання кооперація — приватники може ніде не таке „гостре“ як тут. Згадати б тільки, що між репрезентантами обидвох ведеться неперебірчива друко-словна боротьба, викликана не так конечністю знайти спільні дороги розвою, як радше льокальними інтересами і впливами. Бож на тлі теоретичного розумування про конечність існування кооперації і приватництва та заспокоювання ними господарського голоду населення, конфлікти не родяться. Самозрозуміло, що як кооперація так і приватництво свій круг діяння мусять мати. І молоде село, з'єднане світоглядово, почувається ніяково супроти роздмухування деким цього питання в неналежному напрямі. Воно, вміючи вже сьогодні на того рода суспільно-громадянські явища **дивитися, їх відчути й оцінити,** підходить до них з чисто практичної сторони і може тому і має найбільше правди, коли каже: кооперація для нас, приватники в місто. І та і друга мають завданням в перший мірі всіх нас організувати на кличах „свій до свого по своє для себе“.

В цій організації кульгає повіт (як і цілий край) здебільша через непотрібні нераз залишки „демократичности“ в нашому життю. Про це ширше говорити тут не місце, бо торкається воно цілого нашого спільнотного життя. Вистачить сказати, що сьогоднішні „загальні збори“ це ніщо інше як наші давні, змодифіковані „чорні ради“, коли то цілий рік „голота п'є та гуляє“ а раз в рік „шапками кидає“. Самозрозуміло, що коли в надзірні органи входять люди припадково вибрані (не номіновані як ці найкращі, що їх вичувають верхи, ніколи доли), то й ті нижчі завідуючі і найнижчі не будуть все на місці. Протекціонізм, кліканство, посадова дідичність, розпихання ліктями це невідлучні вияви тієї опортуністичної системи. В слід за цим репрезентують (повітову) кооперацію густо-часто люди асуспільницького темпераменту, що їхнє „я“ нічо собою не уявляє, люди, девізою яких „моя хата з краю“. Коли ж і йдуть вони в народ, балакають все тільки не те, що на потребу. Оперують навіть цифрами і тоді витягають знаменні для них висновки в роді таких цвіток як „в кооперації наша будучність“. Силою факту тягнуть тудою і сільські гурти і під таким кутом виховують собі духових кастратів, що вже подекуди виявляються і в надто однобічному симпатизуванню з приватницьким рухом.

Безперечно кооперації (усіх видів) як такій катастрофа через це не грозить. Вона опирається на сильних плечах хлібороба, що своєю духовою поставою завжди її підтримає і вдержить. Але ж чи дає вона йому направду духову поживу, а в його сусіда Волиняка чи збудже тугу за подібним? Багато ще тут недостач.

Подібно справа і з приватниками. Вони зовсім непотрібні там, де вже є кооперативи, хіба що заводять спеціяльну бранжу. Станова організація, крім едукаційного перегляду, не має належної контролі над цим відтинком. Доказ: в кількох місцевостях ведеться нічне розпиячування. Чи цим ми заімпонуємо Волинякові і Холмщакові, що воліє явно-славно, в день попиячити? Я особисто раджу таким панам стати порядніми ремісниками, от хочби бляхарями, склярями і пр. Врешті найвищий час подумати про власний (текстильний) промисл і свої гуртівні. Бо суть справи — як сказав оден війсьовик — не в гарматах, але у фабриках гармат.

Коли ми вже при господарсько-економічній ділянці, то не можна поминути мовчки сокальської філії „Сільський Господар“. Її агрономічна праця це основа загального розвитку усіх родів кооперації. Відомо ж, що коли хлібороб не матиме, зглядно не відчуватиме недостач своїх сільсько-господарських продуктів, то й гузиків не купуватиме, не складатиме ощадностей і уділових вкладів, не фабрикуватиме масла. І коли філія переживатиме що 3—4 місяці внутрішні потрясення (часта зміна агрономічних сил і брак їх) вона ні за 50 літ не зможе дати населенню того, що добула волинсько-холмська сторона (під оглядом господарським) внаслідок комасації. Пропагувати ж комасацію це лінія найменшого опору. Уважаю, що агрономічна робота тільки обіжниками повинна вже скінчитися. Вислати до господарських шкіл й виховати у хліборобському вишколі авангарду передовиків сільського молодняку і згодом запрягти його до праці — це наказ часу, як теж піднести з руїни, господарство сокальського міщанства, щоб не предметом пожалування а зразком до наслідування стало. Бо шахівниця піль густішає, а хатки по полях і загумінках ростуть як гриби по дощі.

Більш успішною працею в Сокальщині, що впливає і на сусідні повіти, є праця наших освітніх установ „Просвіти“ і „Рідної Школи“. Вона опирається в більшості на молоді, що з природи ідеалістична є найактивнішою частиною суспільства. Недомагання? Вони загально краєві: мала скількість відповідно наставлених організаторів, слабка діяльність самоосвітніх гуртів й ін. Честь і дисципліна мусить їм присвічувати. Необхідним теж широке поставлення українознавства: історії суспільно-політичних рухів, сторії України, землезнання, культури, літератури й мови. Та справа в повіті ще не розгорнена, тут і там стоїмо ще на першому щаблі праці — поборюванню анальфабетизму, тому й не дивно, що повіт ще різношерстний. Толеруємо інтернаціоналів, кокетуємо москвофілів, крізь пальці дивимося на витівки партійщини. А дальше, возьмім під увагу застрашаючий брак інтелігенції. В році 1922. в першій клясі сокальської гімназії було 43-ох українців. Сьогодні їх є 6. І сьогодні інтелігенція мусить творитися через самоосвіту в твердих буднях і борні за життя. Немає ж її в нас забагато. Коли б її було більше і коли б міські паничі розподілили поміж себе самоосвітні гуртки поодиноких сіл та стали їхніми опікунами і туди частіше заглядали, то й комуна не ширилася б. А так приходить хто інший... І замісць, щоб ми мали промінювати на Волинь, то вона комунізує нас. Може не Горохівщина і Володимирщина, але Камінькоширщина, то так...

Хоч як це дивно, але в Сокальщині спорт взагалі не заступлений. Два чи три сокільські гнізда не можуть чейже нікого вдоволити. Ані теж те, що по селах самочинно, без жадних засад гри „б'ють хлопці бальона“, а в зимі їздять на „тріскачь“, замісць на лещетах. Колесо найбільше тут поширене, стало поняттям не змагу, перемоги а звичайним засобом льокомоції, ва віз. Що більше, один Волиняк сказав мені, що тут тому так хлопці колеса купують, бо таких дівчата люблять. Ми збайдужніли до фізичного виховання молоді, ще не розуміємо значення піднесення фізичних сил і спроможностей нації, хоч наглядно бачимо, що роблять в тому напрямі чужинці. А в Італії, Німеччині, Советах робиться це навіть коштом науки („більше анальфабетів але й більше багнетів“). Спитаймо себе, що зробили ми в Сокальщині для поширення клича **„спорт з маси“** і яку активну участь беремо в працях наших тіловиховних організацій. І чи є в повіті хоч один кваліфікований спортово-руханковий інструктор? Зате скільки у нас — не во гнів кажучи — магістрів, целебсів, „агрономів“, кооператорів, „освітних інструкторів“, купців й інших специв з мистців всяких бранж і прочая! І це діється тоді, коли вся Европа виглядає мов один воєнний табор.

Дуже делікатною справою є відношення греко-католицького духовенства до православного і навпаки. Ні вороже, ні приятельське. Воно байдуже. Ці — замкнуті в собі, горді на свою римську принадлежність, не відчувають потреби простягнути руку й обмінятися думками з тими, що витривали „при вірі православній“, що ще дуже часто балакають „по руски“, а думають категоріями передвоенного царського чиновника, хоч і подекуди на домагання населення правлять Богослужбу по українськи. Одначе духовенство, як одне так і друге, що рекрутується з молодшого покоління, починає зривати з того рода заскорузлими поглядами. На анкетах чи зборах вже можна бачити „батюшку“ побіч „ксьондза“. На жаль в сокальському повіті переважають старі, реакційні священичі елементи (може тому, що повіт багатий і надають туди „вислужених ювилятів“), що потрафлять тільки кричати з амвони: „православні то наші вороги“.

Так менш більш представлявся б наш повіт і його органічний сектор у відношенні до сусідніх. Окремою темою може бути справа наростання і посилення нових сил села і міста, що молодечим походом заливає усі ланки національного життя, групуючись на засадах всеукраїнства. „А походу тих сил — як каже Богдан Кравців — не відвернути, не зупинити! Бо життя йде, життя росте, могутніє“! Але про це другим разом.

Василь Сидор.

Голос тих, що ними хочуть торгувати

Громадяни села Боднарова прислали нам таку заяву:

„Від кількох місяців вичитуємо в різного рода „Крієрках“, „Побудках“ й інших зле поінформованих часописах, що нами, українськими шляхтичами з Боднарова, станиславівського повіту, торгують, мов тандитним крамом. Щоб усе українське громадянство в першу чергу й усі інші, що хочуть завчасно ликувати, знали, що ми не продажна тандита, яку може кожний, хто тільки захоче купити за кусок гнилої ковбаси, а вірні члени української нації, заявляємо перед усією великою українською нацією ось таке:

Ми, громадяни Боднарова знаємо, що ми в першу чергу є членами великої української сім'ї, а потім щойно українськими шляхтичами. Цим, що ми є членами української нації, чванимося й гордимося, але давно вже пережитим шляхоцтвом ні. Але, коли хтось хоче називати нас польською шляхтою, рішучо протестуємо. Ми ніколи не були, не є й не будемо польськими шляхтичами, а на все останемо вірними синами й доньками українського народу! Вправді найшлося між нами кількох слабодухів, що ради обіцяної наживи зраджують велику українську спільноту, закладаючи собі „гніздо шляхецке“, але твердо віримо, що й вони незабаром почують у собі викиди совісти й голосний зов гарячої української крови й завернуть з облудної дороги. Вони швидко пізнаються на фарбованих лисах і проженуть їх з-поміж себе. Ви, панове, з „Курієрків“ і „Побудок“ не тіштеся тими кількома осібняками, що вдалося вам заманити їх на короткий час до „шляхоцького гнізда“! Знайте, що вони ще вчора були голосними українськими патріотами, а сьогодні хочуть у вас щось вимантити, але завтра знов підуть від вас. Отже радимо вас щиро, лишіть їх у спокою, бо тільки скомпромітуєтеся з ними!

Свою заяву кінчимо: Українська Націє, ми на все останемо вірними тобі!

Усі українські часописи просимо передрукувати цю заяву.

Боднарів, дня 6. V. 1937.

Слідує вісімдесять вісім (88) підписів.

Тиф на Покутті

Зприводу пошести п'ятнистого та кількох випадків черевного тифу відокремлено на Покуттю такі села: Шепарівці, Молодятин, Слобідка Пільна, Уторопи, Мишин, Ключів Малий, Космач.

Крім цього стверджено у Снятинщині в с. Альбінівці один випадок п'ятнистого тифу, а в с. Белелуї один випадок черевного тифу.

Село святкує „Село Моря“

В часі Великодня відбулася в Ставчанах, городецького пов. Академія присвячена Українському Морю та річниці піднесення українських прапорів на чорноморській фльоті 29. IV. 1918 р.

Академію почав мужеський хор відспіванням стрілецької пісні. Опісля виголошено реферат п. н. „За Українське Море“, в якому коротко з'ясовано боротьбу України за Чорне Море та відродження української фльоти в дні 29. IV. 1918 р. Дальше йшли декламації сучасних українських поетів, присвячені морю та виступи мужеського й жіночого хору.

Треба зазначити, що сцена була відповідно прибрана, а саме: по середині тризуб, біля нього українські морські прапори (дуже притягали очі глядачів, які бачили ці прапори перший раз), а дальше жовто-блакитні прапори та зелень.

На загал „Свято Моря“ випало бездоганно. Зацікавлення Святом було велике; доказом цього численна участь місцевого громадянства (багато людей стояло на дворі, бо в залі не стало місця).

Годиться згадати, що, читаючи дописи з наших сіл, завважується брак глибшого заінтересування культом Моря. А чейже Море це одиноке „вікно в світ“. Тому берімся за популяризування значення Моря для української нації!!

І ще одно: є села, які інтенсивно працюють і, мовляв, своїми успіхами не хочуть хвалитися по часописах (тому не дописують). Але часом треба відізватися, коли бачиться деякі, проте дуже важні, браки в культурно-освітньому житті українського села. І тому наше село закликує інші села організувати „Свята Моря“, не для пописування, перед другими, але для зрозуміння ваги моря!

„КОЖНА ПОЛЬСЬКА ДИТИНА — В ПОЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ“.

„З'єднонечне полякуф Земі Червєнскєй“, що йому проводить ославлений проф. Ст. Грабскі, влаштувало 6. травня ц. р. у Львові віче. Це віче проходило під гаслом: „Кожна польська дитина в польській школі і під проводом польського учителя“.

Віче ухвалило такі резолюції з домаганнями до сойму і сенату: 1. Засадничим типом школи у львівським, тернопільським і станиславівським воєвідстві, подібно як і в інших частинах держави є школа, що виховує дітей на добрих громадян польської держави, цебто в пошані для польської цивілізації; 2. У громадах, що начислюють понад 35% українців, міністерство освіти може ввести на основі домагань батьків, висловлюваних у роках 1925.—1937, для українських дітей навчання української мови та ще кількох інших предметів в українській мові. Одначе наука в українській мові не може в ніякому випадку перевищати 1/3 шкільних годин. При цьому обов'язкове навчання по польськи: польської мови, історії, рахунків і науки про сучасну Польщу; 3. Керманичами шкіл можуть бути у львівським, станиславівським і тернопільським воєвідстві тільки особи польської національности, які беруть чинну участь в польському цивілізаційному житті, хочби й були українського („рускего чи уницкего“) походження.

Після подій в Ремезівцях

Хоча релігійні розрухи, що почались в селі Ремезівцях золочівського повіту 21. березня ц. р., закінчились по тижні, то ще сьогодні село й дооколиця не вернулися до свого нормального, давнішого стану. Населення тепер вдруге, вже по спокійному, переживає свій стихійний виступ проти баптизму й комунізму в селі. Чи може осуджує й на п'ятновує свій крок? Ні! Чи може, як звитяжець, шукає вже для себе спочинку в духовому відпруженні й байдужості? Також ні!

Воно сьогодні сприймає в себе свідомість свого почину, що це не був якийсь кимось зорганізований протест проти розколення нашого релігійного життя, але що це був чин зо справжніми познаками стихійного, революційного виступу цілого населення за своє національне й християнське обличчя.

І справді, подія ця по суті дуже характеристична. На зміст її склалися передусім два головні мотиви: національний і релігійний. Події ті, що мали місце не тільки на ремезівському грунті, але сливе в цілій волості, бо і в сусідських громадах, Шпиколосах, Угорцях, Жукові, мають уже історичне значення. Це ще одна картина, що увійде в збірну галерію образів нашого політичного життя повоєнних часів, часів чи не найбільшого роздроблення й розсіяння наших сил.

Тому, думаю, не візьме мені ніхто за зле, коли дещо основніше й глибше підійду до цього факту.

Баптизм добрався до Ремезовець зо Шпиколос, межуючого села, вже тому кілька літ. Спочатку приймався він у найбільш темних, винуждлих бідняків, що самі відмежували себе від свідомого сільського активу. І то на периферіях села. Організації не було ще тоді жадної, кожний існував для себе. Дехто доглянув в цій „релігії“ кращі первні духового добра, бо там строго заборонили клясти, курити, красти, сваритися, тощо, дехто перед собою самим признавав, що й християнська релігія не інакше ставиться до цього, одначе визнавання її не практикується чомусь на зовні. Щойно два роки тому взад заопікувалися ними повітові організатори, їхні „епископи“ з Острівчика й Скваряви, району Красне. Відтоді і в Ремезівцях і в Шпиколосах відбувалися спільні „зібрання“, чи пак „собранія“, де звичайно їхні організатори проводили їм молитви, товкмачили Євангелію й давали науки.

І тоді ще ніхто в селі не дивився на цю справу надто тривожно, а ці перші „вірующі“ давали хіба причини до загальних насміхів і кепкувань в селі. Між іншим деякі „правовірні“ з них діставали навіть винятково „диспензу“ на курення, бо не могли ніяк відзвичаїтися (!).

Щойно в цьому році посилився дуже їхній вплив і це для Ремезовець, села вже свідомого, стало сильною загрозою. Бо навіть ті, що ще недавно поборювали їх, знайшлися нараз по стороні їх. І з таких самих матеріяльних понук принняв їхнє хрищення і один купець в селі, що відтоді перемінив крамницю свою на головне бюро їхньої пропаганди. Жінка його обняла ролю провідного агітатора і то поміж своїми покупцями. Ба навіть довголітній церковний паламар, „старший брат“ захотів перед смертю забити поклін „новому Богові“.

І це вже дало поважну причину до реакції, до протесту загалу населення. Коли ж баптисти намагалися закинути свої агітаційні сіті на ціле село й старалися всіма способами побільшувати ряди своїх „віруючих“ та явно погрожували „опозиціонерам“, що небаром їхню церкву повалять, а заведуть там своїх коней (що ж большевики!), це розпалило до краю почування населення і воно зорганізовано стануло в своїй обороні.

І тут вже кожний найменш свідомий, ба навіть заледві кільканацятилітні школярики побачили в баптизмі не тільки ворога церкви, але передовсім ворога народу! Терпець увірвався врешті 21. березня, коли загал вірних вийшов з церкви з Богослуження і довідався, що в тій же час баптисти відбувають свої богохульні оргії. І направду це не йшла вже маса народу на ворога, це плила грізна непереможна лява, це плила стихія з виголосами: „Геть з комуною! Не хочемо комуни! Геть з баптизмом!“.

І нема чому дивуватися, що недовго потім дім, де відбувалося „собраніє“ баптистів, уявляв собою справжню руїну. І відтоді не було вже для них пощади. Влада, що хотіла спиняти реакцію села, ще більш роздмухала тільки огонь гніву. „Революційний стан“ тривав в селі майже цілий тиждень, поки нарід не розгромив зухвалости баптистів і не навернув їх на давню дорогу.

З уваги на те, що висвітлення тих погромів в цілості забрало би за багато місця, подаю менш більш основний перегляд цілої події.

21. березня, неділя. Село йде просто з Богослуження походом на дім Дмитра Курпіти, де відбувається „собраніє“ й демолює його. Баптистів силоміць розгонюють. Одні більш полохливі згори рятуються втечею, других сміливих тяжко турбують. Дехто з баптистів вже й обіцює поправу.

22. III. понеділок: Поліція з Ремезовець веде слідство в тій справі. Виновників шукає між молодими хлопцями. Б'є дзвін на тривогу, населення збігається на майдан перед постерунок. Всі хочуть говорити в цій справі. Голоси: „Ми всі спільно це робимо, всі спільно хочемо відповідати“. Виновників немає. Увечері похід по баптистах. Б'ють вікна, ломлять двері, нищать домашню обстановку. Кого вдасться турбують.

23. III. вівторок: До села з'їздить віцестароста з Золочева. Поліція веде слідство. В церкві відбуваються на той час реколекції. Село обурене, що влада так потурає баптистам, присягає в церкві на вірність свойому народові і церкві. Священика взивають на постерунок. Дзвін відзивається тривожно знову, люди біжуть знову на майдан. В селі поголоска, що мають арештувати священика. Село готове за всяку ціну обороняти священика, бо ж він не винен. Віцестароста домагається, щоб священик опанував роз'ярену масу. Увечері новий похід по баптистах. Ультимат: „Підеш до церкви“? Якщо відповідь „ні“, починають нищити все на ново, поки не скаже „так“. Обов'язково відбирають від них їхні таблиці, „приказанія“ (тобто заповіді) й всю літературу. На їх очах це все нищать.

24. III. Староство вимагає, щоб громада дала на ніч 30 вартівників для охорони баптистів, по два до кожного дому. Двох вартівників має сторожити коло дзвона. Південь. Діти зорганізовано йдуть походом під церкву. Камінням відгоняють вартівників й дзвін ще раз розносить по селі гомін тривоги. За часок ціле село збірається перед волосною канцелярією. Заявляють, що сторожити не підуть. Остаточно влада відкликує своє рішення, а за це 10 поважних громадян мусять гарантувати за спокій. Село противиться. Увечері на реколекціях видно вже перестрашених ще вчера баптистів, сьогодні неофітів. Стоять по кутках і вже бояться своїх тіней. Одначе ще не всі! По реколекціях іде молодь на присілок Цици, віддалений 4. кільометри від села. Там має бути „собраніє“, бо в селі небезпечно. Поголоска показалась неправдивою.

25. III. В Ремезівцях спокійніше. Баптисти не дають вже приводу. За це вже знову почалось це саме в Шпиколосах, де не менш є баптистів, як в Ремезівцях. Через цілий день у селі кипить, поліція сама нічого не вдіє. Крісові стріли поліції втихомирюють на часок населення. У висліді гарячої кампанії: Дуже поважні шкоди, багато домів баптистів знищених до краю, багато до крови потурбованих. Упомічі приїздить поліція з Золочева. Вночі повторюється це саме, що вдня. Поліція арештує Кулішку Михайла й Замківського Василя. Вертаючи поночі на Золочів, арештує в Ремезівцях секретаря читальні Чепака Михайла й Цицу Гриця.

25. і 26. III. Температура „революції“ спадає вділ. І Ремезівці і Шпиколоси мають характер попожежного стану, де немає вже сильних, грізних вибухів, одначе положення все ще заогнене й непевне. Тут то там відзиваються різні менші виступи. В Ремезівцях потайки з'являються агітатори баптистів. Стараються пронюхати справу. Поінформовані поліцією, що огонь ще далеко не здушений, спасають свої тіла перед побоями втечею. Таких самих переловлюють в Угорцях. „Для потіхи“ купають „апостолів“ у ріці. Всюди місцеві баптисти принишкли, нікуди не показуються. Всі „замітніші“ з них покинули дім, виемігрували в ліси.

І так помалу все вспокоїлося. Село повернуло своє життя на давній тон. Всетаки в душі маси ще до сьогодні не все гаразд. Факт цей полишився в них у пам'яті великим і грізним. І тільки в ньому вони найшли розв'язку свойого „льокального“ питання. Інакшого методу вони не могли піднайти.

Увисліді всього вони відчули в собі складову частину душі цілости української нації. Несподівано, нагально (бож ніхто їх до цього не накликував, не заохочував, вони самі не знали, що так воно мусить статися) станули всі на платформі чину не для „приємливої гри“, **але до боротьби за непорочність душі цілої української спільноти.** **І. Ч.**

Із СУЗ

ВЖЕ Й У РАДІО КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ.

На нарадах активу радіокомітету „УССР“, які відбувалися від 25.— до 27. квітня, прийшло до гострої критики діяльности цього комітету. Сконстатували наступний стан радіофікації: І. Повна відірваність від провінції, 2. Розвал роботи радіофікації майже в усіх областях України, 3. Зокрема гостро накинувся новий голова комітету Грекун на колишнього керівника „викритого, як ворога народу“ Книжного. Цьому останньому закинув радієвий служака Москви Грекун цілий ряд „грубих політичних помилок“, а передовсім посилення політично шкідливих, контреволюційних авдицій.

І ЗАТОНСЬКОГО ТИСНУТЬ.

У „Вістях“ з 24. IV. появився отвертий лист до „наркома освіти УССР“ Затонського, із запитом, чому під його „керівництвом“ в українських школах цілковито занедбане навчання музики. В цій справі зверталися були до Затонського вже й композитори України. Але видно, що товариш „академік“ дбає більше про навчання в українських школах московської мови й сталінської грамоти, ніж присвоювання українській молоді культурних знань. Лист кінчиться гострим запитом, чи Затонський думає відповідати на поставлене йому питання, чи ні?

„КОНСТИТУЦІЯ“ й ПАРТДИСЦИПЛІНА.

На партійних зборах в Мелітополі вибрали на голову зборів безпартійного Черепаху. Зприводу такого скандалу „Вісті“ піднесять галас про „кричуще порушення статуту партії“, заявляючи, що такий факт не першина. Компартія виказує, як бачимо, велику „дисципліну“.

МОСКОВЛЯТЬ.

Центр. Викон. Комітет „УССР“ „ухвалив“ на свому засіданні 20-го квітня надати наступним українським школам ім'я московсько-царського поета Пушкіна: 80. середній школі в Києві, зразковій школі в Умані, середній школі в с. Кам'янці на Київщині, школі в с. Старосілля на Вінниччині і 15. середній школі в Харкові.

СОВЄТСЬКІ ПРОКУРОРИ.

Міськрада в Горлівці так недбало порозділювала городи між поодинокими своїх громадян, що до одного й того ж города признається двоє, а то й троє люда. І ось на городі якогось робітника Кликова з'являється місцевий прокурор і хоче копати собі грядки. У сварці з робітником, представник совєтської справедливости виставляє револьвера і теророизує ним скривдженого робітника: „Ось хто я такий — я прокурор!“ — гукає.

В „СОЦІЯЛІСТИЧНОМУ“ КИЄВІ.

У звідомленні київської міської ради читаємо м. ін. наступне про порядки в столиці „цвітучої України“: „Надзвичайно погано працював і працює міський транспорт. Особливо ж незадовільно працював і працює міський трамвай, хоч на папері він свій плян виконав. Дуже часті випадки, коли припиняється рух десятків вагонів. Зокрема трамвайники працюють дуже погано“. А далі читаємо: „Місто впорядковане лише в самому центрі. На окраїнах на Сирці або на Солом'янці не має ні електричного освітлення, не має телефону, не прокладено туди дороги, вузькість шляхів спричинює часті автомобілеві аварії“.

Провали, руїни, смітники і статистика

Нотуємо низку вісток з останніх чисел „Вістей“:

На Дніпропетровщині дійшло до повного провалу шкільного будівництва, яке має бути закінчене в осені, а нині осягнуло стан готовости на 8,7 відсотків. І так в Дніпропетровську розпочали щойно будову шкіл. Це саме в Запоріжжі, Кривому Розі, Дніпродзержинську, Бердянську, де міськрада не виділила ще навіть площі і у Синельникове. А мелітопольська міськрада „вже встигла розбазарити на інші потреби цеглу, призначену на будівництво шкіл“. Зокрема відчувається при всіх будовах брак дерева, якого не доставляє держава.

Із Сум повідомляють, що тамошній стадіон „з вини міських організацій вповні зруйнований“. Тут відбувалася колись господарська виставка, для якої розібрали всі лавки, трибуни й т. д. і так усе оставили на призволяще.

Подібне діється і на стадіоні „Льокомотив“ у Києві, де 24. квітня мав відбутися перший весняний футбольний меч. Площа представляла один смітник і калюжу так, що меч відкликали.

По всіх областях України, як виходить з постанови раднаркому „УССР“, провалили будову родильних будинків, дитячих ясел, садків і т. д. З плянованих 397 будинків цього рода, склали кошториси(!) для 234, а земляні роботи розпочали лише на 64 обєктах. Але головне що „сплянували“ й склали кошториси — всі ці будинки напевно вже втягнені в статистики, які мають свідчити про „розмах соціялістичного будівництва“.

Для прикладу цитуємо за „Вістями“ (з 24. 4.) наступний факт: В с. Красьонівці, Чорнобаївського району на Київщині, ще в осені 1936. р. „порішили“ колгоспи побудувати хату-родильню. Досі цієї хати нема, але це не спиняє ні „райцентру“ ні ласних властей подавати в статистиці, що родильня готова.

Це кілька відірваних вісток, але як добре ілюструють вони цілу невдачність і забріханість „соціялістичного будівництва“.

Виховують майбутніх провідників

Головним завданням гітлеризму є перевиховати молоде покоління і скріпити серця ідеєю так, щоб вона була їх керманичем і не дозволила заламатися на розбурханому життєвому морю. Для того заходом провідника Німеччини вже в найближчому часі має повстати десять спеціяльних шкіл.

Перша така школа повстала недавно. Вчиться в ній 300 „Пімпфе“ (жвавих, — темпераментних хлопців) в віці 12 літ. Вибрано їх з усіх дільниць Німеччини та зпоміж усіх верств.

Це здорові, чисті расово юнаки. Виховання буде відбуватися під оком вчителів спеціялістів. Добре харчування, однакове умундурування, крім того виділювання однакової — вистарчаючої скількости грошей на різні особисті потреби — має виробити в них рівність в житті. Порядок шкільних занять пристосований до життєвих вимог. В шості рано чвертьгодини руханки. Наука від 8—12. з пів годинною перервою. Від 12. до 16.30 обід, відпочинок, спорт і ремісничі заняття. Від 16.30 до 18. — година т. зв. позашкільної науки під проводом професорів. Решта дня — посвячена для забав, представленням і т. д. Середи і суботи пополудні — зовсім вільні від занять. В тих днях молодь роз'їзджає по околицях для нав'язання контакту з місцевим населенням.

В липні „Пімфе“ — перебувають деякий час в таборах. Дома дуже мало. Контакт з домом будуть удержувати вчителі при помочі кореспонденції — для виміни думок.

З тих шкіл — фірера — при так окупім часі для науки — мають вирости будучі найкращі громадяни Німеччини. Інтернати ті будуть проваджені на кошт держави. Має це бути найздібніша молодь.

Цей проєкт — вже здійснюваний — має створити вибраних провідників, — що в майбутнім будуть провадити державою. Чи вдасться в цей спосіб перевиховати характери — нині це — питання? Гітлер — не мав такої школи — життя, небезпеки вчили його — і будували в нім міцний характер. І тому ще не знати, чи ті юнаки, яким нічого у вихованні і для виховання не буде бракувати, зможуть створити кермуючу еліту та провадити народом. Але побачимо.

А. Січовик.

Із світових подій

Анархістична революція в Каталонії

Вже більш як тиждень світова преса подає сензаційні, часто суперечні звістки про анархістичну революцію в Каталонії.

Одні твердять, що анархістичний переворот заінспірував совєтський намісник Каталонії — Антонов-Овсеєнко. Він бачив упадок бойового духа та воєнного запалу в Каталонії і сподівався, що саме анархісти, здобуваючи владу, викличуть новий підйом населення до боротьби з ген. Франком.

Другі подають, що Компаніс під впливом Антонова-Овсеєнка хотів скомунізувати цілковито Каталонію, поборюючи анархістів.

Анархістам удалося було опанувати багато місцевостей, а навіть деякі дільниці столиці Барселони. У вуличних боях між анархістами і військами барселонського уряду згинуло багато осіб.

Анархістичну революцію використав еспанський червоний уряд у Валенсії. Він вислав генерала Севастіяна Позаса Переу, що став міністром війни в каталонському уряді, та обняв службу безпеки над цілою Каталонією. Валенсійський уряд висилає до Барселони свої воєнні кораблі та війська і переводить пацифікацію Каталонії.

НАСТУП НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК

А в міжчасі національні війська заняли більшу частину баскійської території та наступають далі в напрямі на Більбао. Ген. Франко видав відозву до басків із зазивом піддатися. Він запевняє життя, свободу і пошанування регіональних окремішностей та традицій басків.

ПОВСТАННЯ, ЗМОВИ, ЗАВОРУШЕННЯ.

Із **Бразилії** приходять вістки, що у стейтах Сао Павльо, Ріо Гранде та Багія вибухло повстання. Повстанців має бути біля 50.000.

В **Іраку** арештували 2-ох сенаторів і 3-ох послів, які підготовлювали повстання племен в округах Середущого Евфрату і Діванія та перепачкували туди 3.000 крісів. До повстання не дійшло, бо змову, в якій були замішані теж військові круги, вчас викрили.

В **Палестині**, в окрузі Тулькарам, прийшло до заворушень внаслідок генерального страйку, як протесту проти гривни, що її наложив губернатор. Комунікація відбувається під охороною поліції.

ВЕЛИКА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

Трансантлянтійський цепелін „Гінденбург“, що віз до Ню-Йорку 100 осіб (39 пасажирів і 61. осіб залоги) експльодував підчас осідання і згорів. У цій катастрофі згинуло 35 осіб, а багато було тяжче і легше ранених.

Причин катастрофи, яка викликала величезне враження у цілому світі, передусім же в Німеччині, не устійнено.

ПОДОРОЖ НОЙРАТА ДО РИМУ.

Німецький міністр закордонних справ фон Нойрат відбув подорож до Риму.

З цього приводу італійська преса пише про рівнобіжність інтересів й тотожність змагань Італії і Німеччини.

Урядовий італійський комунікат подає про ці відвідини таке: Мін. фон Нойрат відбув у Римі цілий ряд сердечних розмов із Мусоліні і міністром закорд. справ Чіяно. В цих розмовах розглянено найважніші політичні і господарські питання, які цікавлять Німеччину й Італію.

Переведений обмін поглядів підтвердив ще раз тісну рівнобіжність і тотожність змагань та інтересів обох країн. Стверджено, що обидва уряди хочуть й надалі вести за спільним порозумінням цю саму політику, на підставі і в дусі італійсько-німецьких протоколів, підписаних у Берліні в жовтні мин. року.

Італійська преса підкреслює, що в еспанській справі Італії й Німеччині йде про охорону дійсної незалежности Еспанії та пошанування її територіяльної і моральної цілости.

ГОСПОДАРСТВО

До однієї з промовчуваних справ

В одній з попередніх статтей у „Голосі“ згадували ми про те, як виглядає в нас наділі клич „свій до свого“, зокрема, як переводить його в життя наша преса, ота преса, що хоче „вести“ і „вчить“ громадянство. Подавали ми, як приклад, скільки чужих анонсів от хочби в українських щоденниках і це здебільша анонсів чужих фірм, що конкурують з такими ж українськими.

Не зареаґував на те, ясна річ, ні один із щоденників. Тільки „Українські Вісті“ п. Палієва — наче у відповідь — надрукували заяву, що міститимуть й далі чужі інонси, навіть таких фірм і фабрик, що конкурують з українськими. Це ті „У. Вісті“, які з самого початку „бучно й гучно“ для здобуття передплатника заповідали, що оголошуватимуть тільки українські фірми, що потому „заявляли“ вже, що оголошують тільки такі чужі фірми, які не конкурують з українськими і водночас друкували вже анонси конкуренційних для української торговлі і промислу фірм.. Це бо в паліївців зветься принципіяльністю і творчим націоналізмом.

Чи ж треба дивуватися тоді, що клич „свій до свого по своє“ виконує громадянство тільки про людське око, чи там про свято, й масово піддержує чужий промисл і торгівлю. Що такі „гоцки-кльоцки“ й забріханість преси ширять тільки деморалізацію!

І чи треба дивуватися тоді, що можливі в нас такі явища, як оті, що їх порушимо сьогодні в нашій статті.

Хочемо бо торкнутися однієї болючої, протеж дуже мало відомої в нас справи. Це справа тих українців, що нераз за марний, нераз і за добрий гріш служать чужим фірмам як урядовці, працівники, чи аґенти. Українців, що своєю працею розбудовують чужий промисл і торгівлю, що своєю пропаґандою серед українського громадянства дають змогу чужим фірмам добувати тяжко запрацьований український гріш.

В силу умовин нашої дійсности склалося так, що чимало українських умів і фахових сил йде, бо мусить іти, служити чужим. І служать совісно й поправді. Чужинці-працедавці з них задсволені, кажуть, що немає кращих працівників, як українці. Так розтрачують свою снагу й силу для чужого будівництва, губляться нераз в чужому морю, хоч, завжди ще є якась надія, що колись, якщо буде треба, вони свою силу, свій досвід і своє знання віддадуть своїй уже справі.

Кидати каменем в цих людей не можна й не вільно. В інших умовинах служили б вони так же само, або й ще краще, совісно й поправді свойому.

Але інша справа з тими українцями, що дуже часто на українській землі й серед українського громадянства діють для чужих і для чужої користи. Це здебільша аґенти чужих, конкуренційних до українських, фабрик і фірм.

У своїй „діяльності“ докочуються нераз до того, що не тільки просто з якоюсь божевільною ненавистю плюгавлять, обкидують болотом український промисл і торгівлю, підриваючи всякими нечесними способами довіря до них серед самого таки українського громадянства, але що гірше деякі з них намагаються нераз знищити, вбити кожен український почин, кожне українське підприємство загрозливе для тих чужих фірм і фабрик, що їх вони заступають. Послухайте наших промисловців, вони вам скажуть з якими труднощами приходиться нераз засновувати якесь підприємство, як нераз здорові українські промислові почини ліквідували інтриґами і грішми свої ж таки люди — „заступники“ чужинецького промислу.

Або чи треба кращого прикладу, як відома всім поведінка українців-аґентів чужих конкуренційних фірм супроти от хочби „Суспільного Промислу“, „Елеґанту“, „Фортуни Нової“, „Ека“ й ін. Скаже хтось, що їм там краще платять. Може! Але ж і відомою справою є, що дуже часто таким людям українські промислові станиці пропонували заступництво своїх фірм з винагородою не гіршою, а то й кращою, як в чужих, — протеж вони... воліли чомусь іти до чужих і потому „воювати“ із своїм рідним промислом і торгівлею.

І як назвати таких людей, як не новітніми „татарськими людьми“, що в своїй рабській охоті служити й вислуговуватися — не відступають перед нічим, не бояться ніякого засобу й заходу, щоб тільки вдержатися „в ласці“ і здобути, нераз і безоглядним підриванням українського життя, — що-більше грошей для власної кишені.

Коли ще до того додати, що такі аґенти — заступники чужих фірм і фабрик дуже часто мають завданням виконувати розвідчу службу для своїх фірм-працедавців, й інформувати їх про всі потрібні для них справи, зокрема про всі слабі сторони й недомагання українського промислу й торговлі, — то шкідлива діяльність отих „татарських людей“ стане ще нагляднішою.

Що ж дивного, що потому зараза „татарських людей“ шириться й на інших ділянках нашого життя. Що в нас можливі такі факти, як пропозиція одного селянина одній провінціональній українській установі донести за п'ять злотих про все, що „діється в нашому селі“. На питання чому він не хоче робити впала відповідь, що в селі багато таких, що доносять і то чужим, а він вже воліє своїм.

Це автентичний факт. А коли це так і тут і там — то завдання усіх здорових елементів українського громадянства протиділати ширенню тієї деморалізації й боротися з „татарськими людьми“ в кожній ділянці й на кожному місці, виявляючи їх шкідливу, руїнницьку діяльність й затії й даючи їм кожночасно належну відправу.

Звільнити українське життя від тієї зарази мусимо!

Брус.

Ювілей Української Господарської Академії

В неділю 16. травня ц. р. відбудеться в Подебрадах святкування 15-ої річниці заснування Української Господарської Академії.

В програмі святкування є Служба Божа, врочиста академія, товариський обід для професорів, співробітників й абсольвентів У. Г. Академії та гостей. Крім цього в цей же день відбудеться скликаний до Подебрад 2-ий щорічний З'їзд Центрального Союзу Українських Організацій в Чехословаччині, концерт у честь Івана Франка і вистава Українського Технічно-Господарського Інституту позаочного навчання в Подебрадах.

Курс крамарів у Підгайцях

В днях від 8. III. — 3. IV. ц. р. відбувся в Підгайцях, заходом Дирекції Союзу Українських Купців, кооперативний курс для вишколу крамарів.

В курсі взяло участь 85 осіб (74-ох від кооператив, 11-ох на власний кошт). З них 82-ох мужчин і 3 жінки, в цьому 37 у віці від 15—18 літ, 13 від 19—22 літ, 33 від 23—30 літ, 1 понад 30 літ. При цьому 60-ох мало покінчені 4 кляси народньої школи, 19 покінчених 7 кляс, а 5 з кількома гімназійними клясами.

Предметами навчання на курсі були: Кооперація в зв'язку з народнім господарством, етика, кооперативне право, організація і ведення кооперативи, податкові й адміністраційні приписи, соціяльні обезпечення, товарознавство, обслуга гостей, рахунки, книговодство крамаря, суспільні обов'язки крамаря, кредит й ощадність, гіґієна і санітарні приписи, збут с.-г. продуктів, кооперативне листування.

На курсі зорганізовано теж голосне читання кооперативної літератури та уряджено малу крамничку для практичного вишколу учасників.

На 85 учасників тільки 5-ох курсантів не відповіло вимогам.

На закінчення курсу влаштовано Академію.

Голод землі на Закарпатті

На Закарпатті панує страшний голод землі, а в слід за цим безробіття і велика нужда по українських селах.

Статистика виказує, що в 1936. р. земельна власність на Закарпатті виглядала так: держава є власником 26%, край, округи, громади й оселі 4.74%, урбарії 8.75%, компоссессорати 2.13%, церковні маєтки 1.55%, приватні особи, товариства, коопераиви й ін. 56.3%.

Пригляньмося здобуткам нашого промислу

(Нова українська гарбарня „Астра“ в Стрию).

Кожний українець, що цікавиться нашим життям, а особливо той, що стежить за розвоєм нашого промислу, мусить поцікавитися й прагнути відвідати цю українську фабрику-гарбарню.

Гарбарство й шкуряний промисл — це ж одна із найдавніших галузей нашого виробництва. Вже взарані нашої історії славилися наші кожем'яки, що випродуксвували знамениті шкури й футра й ними торгували та добували тодішній світовий ринок. З віками неволі маліла наша здібність опановувати життя, а впарі з тим занепадала теж і наша промисловість, бо чужі елементи, що втискалися на наші землі, закладали свої промислові осередки й в той спосіб перебірали ініціятиву в свої руки. Так чужинці опанували й наше гарбарство — дарма, що українці були першими мистцями в цій ділянці виробництва. Щойно післявоєнні часи відродження вкраїнської нації й розбуджена воля життя — скермували нас на шлях усестороннього творчого вияву — а свідомість, що на життя складається цілість, наказувала опанувати швидко кожну ділянку суспільно-господарського життя. Зріст живучости й підприємчивости бачимо в появі багатьох торговельно-промислових установ. Найновішим явищем є українські гарбарні. Це явище корисне, бо зокрема гарбарством — опановуємо наше село. Ввесь шкуряний сирівець, — багацтво нашого хлібороба, йтиме в руки українського промислу й вертатиме знову в руки українців, що є голсвними покупцями. Отже — сирівець, продукція і консумція в руках українців. Поминаємо тут факт, що для деяких шкуряних продуктів необхідний заграничний сирівець, одначе потреби нашого села заспокоюємо нашим сирівцем.

Коли входите в гарбарню „Астра“ — бачите по лівій стороні просторої галі низку машин, що своєю різнородністю вказують на те, що є вона змашинізована й модерно уладжена. По правій стороні великі столи для міряння й фарбування шкур, а далі стіл із різнородними хемікаліями. Значить гарбують і фарбують. В другій галі — бачите різні бочки, барабани й басейни — це так званий мокрий варстат, що в йому відбувається основна праця. Далі знову дві кімнатки — це вже сушарня і канцелярія. Мило вражає, коли порушені електричністю — підуть у рух трансмісійні кола, тоді ви бачите як шкура переходить різні етапи гарбарського виробу.

Прихожих вітає висока постать п. Богдана Яворського, що сам є знавцем модерного гарбарського виробництва й підприємцем. Він, як старшина У. Г. А., коли опинився на еміґрації у Відні, присвятився там гарбарським студіям та відбув практику в кращих віденських гарбарнях.

П. Яворський інформує, що гарбарня існує від року та, що можливості її ростуть з кожним днем. Се-

до зачинає все більше цікавитися гарбарством, а селяни індивідуально приносять сирівець на продаж (шкури телячі, коров'ячі й собачі), як теж дають до виправи для себе на бокс, шевро й футра. В цей спосіб можуть мати по дешевій ціні найкращі шкуряні вироби.

На питання чи інсталяція різних машин є модерна й чи є вже подібні українські гарбарні п. Я. відповідає: Наша гарбарня на Західніх Землях це одинока механічно уладжена й після наймодерніших технічних зразків. До виробів боксової шкури (бо юхтів не виробляємо) маємо ротаційні барабани, полокалки, машини до стругання, натягання, вигладжування й полиску шкури. До виробу ірхи, що її продукуємо й красимо й добули нею варшавський ринок, маємо електричну ступу, барабан, машину до прецизійного вигладжування й викінчення.

— Якжеж зо сирівцем? — Зо сирівцем є дуже трудна справа. Сирівець доставляють жиди й роблять труднощі. Наше село доставляє переважно шкуру зо здохлих звірят — а ця хоча носиться добре, то купці не радо замовляють її.

— Хтож є вашим відборцем? — Кооперація і т. зв. приватники. Без них наш промисл не має ніяких виглядів, бо головною національно-суспільною і моральною основою для його розвитку є клич: **„свій до свого“, строга солідність і чесното у виробництві і справжня творча жага — дати досконалий твір.** Змагаємо дати досконалий виріб і мій успіх наповнює мене справжньою радістю.

Оце короткі й основні вияснення п. Я. людини ділової, що вірить у власну працю й глядить ясно в майбутнє свойого підприємства.

Нова крамниця в Жовкві

В Жовкві отворив п. Брик Михайло і Ска крамницю заліза і технічного приладдя. В крамниці можна набувати окуття до возів, плуги, ланцюхи, кух. плити, вальцівки, дроти, цвяхи, бидівельне окуття, господарське знаряддя, ровери, радія й ін. Льокаль крамниці при вул. Домініканській ч. 5.

Біржа

10 травня 1937.

ГРОШІ:

Бельґ. бельґ. 89.53—89.10. Американські дол. 5.28.50—5.26.00. Канад д. 5.28.50 — 5.26.00. Фр. франки 23.70—23.56. Шв. франки 121.20—120.40. Анґл. фунти 26.17 —26.01. Чеські корони 16.90—16.20. Італійські ліри 24.00—23.00. Нім. марки 124.00—121.00. Австр. шил. 98.50—97.00. Нім. срібні марки 128.00—126.00.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 10. травня ц. р.:

Ціни за 100 кґ. люзом, льоко вагон-стація навантаження:

Збірна пшениця	26.50—27.50
Збірне жито	21.50—22.00
Пашний ячмінь	19.00—19.50
Задощений легко овес	20.00—20.50
Не задощений овес	20.50—21.00
Гречка	28.00—29.00
Жовта кукурудза	18.50—19.00
Червона кукурудза	21.50—22.00
Конопляне сімя	35.00—36.00
Соняшникове сімя	32.00—33.00
Насіння льону 95 проц.	47.00—48.00
Темна вика	18.50—19.00
Сіра вика	17.50—18.00
Червона конюшина	85.00—90.00
Конюшина вільна від канянки	105—110
Конюшина вільна від канянки 96 проц. чисто	115—120

Пшениця, жито, кукурудза і олійні насіння подешевіли. Тенденція знижкова.

З українського життя

З УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ЖИТТЯ.

Українське зорганізоване робітництво, що гуртується в Т-ві „Сила“ відсвяткувало 1-го травневе Свято Праці святочними сходинами у своїй домівці при вул. Рутовського ч. 22. Свято відкрив голова Т-ва тов. Музика Павло короткою промовою. В своїй промові вказав він, як повинно і мусить українське робітництво святкувати 1-шо травневе Свято Праці, почавши від 1937. — Потому тов. Сабара Степан виголосив дуже добре опрацьований реферат про свято 1-го травня, в якому в ядерних словах змалював погубні впливи соціялізму та комунізму для українського робітництва, та українського народу. Кінцеву промову виголосив тов. Петрів Ярослав. В ній пояснив він, чому українське зорганізоване робітництво при Т-ві „Сила“, так цього року, як і в майбутньому, не буде святкувати 1-го травня спільно з тими робітничими організаціями, що є під впливами червоної Москви, відвічного ворога України. — Свою промову закінчив тов. Петрів словами, що: „зчервоніють жовто-блакитні прапори, але від пролитої крови українського робітництва за волю українського народу, а тим самим і за кращу долю українського робітництва, як настане день розплати з червоною Москвою“.

Перед новим політичним процесом у Львові.

Незабаром відбудеться перед львівським судом політичний процес проти 15-ох українців. Усіх їх обвинувачують у приналежності до ОУН (§ 97.), а декого ще й у злочині з §§ 23. і 225 кк. Цей процес стоїть у зв'язку із убивством Марії Ковалюківної та Михайла Копача дня 6. квітня 1935. р.

На лаві обвинувачених засядуть: 1. Ольга Біда, 2. Марія Мицко, 3. Григорій Дячишин, 4. Іван Мирон, 5. Кость Арпад-Березовський, 6. Павло Мерцало, 7. Іван Мерцало, 8. Юліян Дмитерко, 9. Льонгін Телюк, 10. Василь Іваноньо, 11. Йосиф Баб'як, 12. Микола Ласійчук, 13. Ізидор Масюк, 14. Степан Терлецький, зв. „Козяр“, 15. Омелян Лапунька.

Свято українських купців і промисловців у Львові.

Т-во Українських Купців і Промисловців у Львові святкувало дня 6. V. ц. р. щорічне свято свого патрона св. Юрія Службою Божою, академією, святочною гутіркою та товариськими забавами.

При цій нагоді зібрано на „Рідну Школу“ 165.40 зол.

СУСПЕНДУВАННЯ СВЯЩЕНИКА.

Апостольський Адміністратор Лемківщини, завзятий москвофіл, який веде гостру протиукраїнську діяльність, суспендував перед самим Великоднем пароха в селі Полянах Суровичних пов. Сянік о. кан. Степана Ядловського. Цей священик є свідомим і діяльним українцем та користується великою любов'ю своїх парохіян. Вчинок Апост. Адміністратора викликав серед них велике схвилювання та обурення.

РЕВІЗІЯ.

Дня 23. цвітня ц. р. перевела поліція з Лучиць ревізію в Марцинюка Миколи в Боб'ятині. Забрали реферат „про життя Петлюри“ та „Літопис Боб'ятина“. В часі ревізії не було Марцинюка в хаті. До цього часу поліція забраних рефератів та картин Шевченка не звернула.

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ“ ПО АНГЛІЙСЬКИ.

Українське Театральне Т-во в Ню-Йорку виставило там вперше англійською мовою знану українську оперу „Запорожець за Дунаєм“.

Вистава відбулася в днях 8. і 9. травня ц. р. в театрі „Венеція“ з участю першорядних американських артистів, великої симфонічної орхестри та фахового хору.

АРЕШТУВАННЯ В ЛУЧЧИНІ.

Поліція перевела ревізію вночі з 27. на 28. IV. ц. р. в селі Буянах к. Торчина у Віктора Ксендзука, якого арештувала. Його підозрівають начебто у комуністичній діяльності, хоч В. Ксендзук є національно-свідомим українцем.

ВИСТАВА ЗПРИВОДУ 100-ЛІТТЯ „РУСАЛКИ ДНІСТРОВОЇ“.

У залях Національного Музею у Львові відкрито виставу зприводу 100-ліття появи „Русалки Дністровоі“. Вастава обіймає 37 рукописів з того часу, 106 друків початку XIX. віку і 8 документів, що відносяться до Маркіяна Шашкевича, або походять з його руки.

Вийшов із в'язниці по 16-ох літах.

Андрій Бучко, б. старшина УГА, був у листопаді 1921. року засуджений за публичне насилля підчас українсько-польської війни (справи Білки Шляхотської) на **15 літ в'язниці.** Відсиджував кару у в'язницях в Мокотові, Св. Хресті, в Кельцях і в Тарнові. Внаслідок внесенння касації додали йому ще один рік, так, що разом відсидів **16 літ і 4 місяці в'язниці.** Вийшов із в'язниці 22. квітня 1937. р.

РЕВІЗІЯ В УЧНЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ.

В ночі з п'ятниці на суботу 23.—24. квітня в Лагодові пов. Перемишляни хтось виписав синьою крейдою на стодолі місц. поляка протидержавний клич. В суботу перевела поліція ревізію в філії кооп. „Будучність“ в Лагодові, шукаючи за відповідною крейдою, бо подібної там уживається до значення цін і мішків. В неділю переведено в лучбі з цим ревізію в Миколи Сеника — учня торгов. школи. Забрано в нього декілька книжок і шкільні зшитки.

Дві вистави.

В неділю 16. V. ц. р. буде відкрита у Львові, в залях Природн. Музею Н. Т. Ш., вистава малярських праць проф. Лошнева, Іванни Нижник, П. Обаля і Смольського. Вистава триватиме до 6. VI. ц. р.

8. ц. м. відкрив Український Мистецький Гурток „Спокій“ свою X. виставу праць на Волині. Виставу буде влаштована в Луцьку, Крем'янці й Рівному. Вистава обіймає 212 експонатів і складається із 3-ох відділів: архітектури, графіки й малярства. Участь у ній бере 22-ох мистців.

Ревізії.

Дня 30. цвітня ц. р. поліція у Велдіжі придержала М. Бойчука, представника Українського Вид. Інституту, що приїхав на свята до дому й перевела в нього особисту ревізію. Після списання протоколу п. М. Бойчука звільнено.

Дня 4. ц. м. перевела поліція ревізії в селі Вербові, бережанського повіту, в Тараса Борика, Бездуха й Мотурняка. Двох останніх придержано. Шукали з зброєю.

Вийшли із в'язниці.

Із бережанської тюрми вийшли 4. ц. м.: П. Куськів із Лапшина, Іван Думик абс. гімн., Михайло Думик, Іван Левицький, Гринько Корбила — всі із Потутор та Семчишин із Вербова. Закидали їм убивство вязничного дозорця Гроха у листопаді мин. року.

Пошта не признає української мови.

В-во „Українська Культура подало в одній справі письмо до дирекції львівської пошти й у відповідь на це одержало повідомлення з дати 17. березня 1937. Ч. П. П. 51/509/37, що „до мериторичного розгляду даної справи є конечним виготовити згадане письмо державною мовою, а то після Устави про державну мову й мову урядування державних і самоврядних адміністраційних властей з дня 31. липня 1924. Д. У. Р. П. ч. 73. поз. 724“.

Вкрали флягу.

3-го травня украв хтось флягу з даху кооперативи в с. Жукові, бережанського повіту.

Із студентського життя

Діяльність студентів торговельників

Самодопомогове Т-во Українських Студентів Академії Заграничної Торговлі, це молода організація, що має за собою щойно один рік існування; засновано його в січні 1936. р. Товариство, що поставило собі за ціль, через самодопомогову акцію й товариське співжиття членів, згуртовати українських студентів експортівки й спрямувати їхні зацікавлення в напрямі розбудови українського економічного життя, розпочало свою діяльність не маючи жадних фондів на найконечніші потреби. І тут з грошевою допомогою прийшли такі наші інституції як „Земельний Банк Гіпотечний“, „Дністер“, „Карпатія“ й „Маслосоюз“. Всежтаки ні датки ні зібрані вкладки не дозволили розвинути ширшої допомогової акції. Вона обмежилася тільки до незначних позичок, здебільша на іспитові такси.

За те на інших ділянках управа повела живішу діяльність: уладжувала підготовляючі, передіспитові курси, дискусійні вечорі з рефератами; заложила підручну бібліотеку й через ввесь час удержувала часописню.

Для пізнання важніших наших промислових станиць члени Т-ва відбули низку відвідин в українських фабриках у Львові.

Деякий роздор внутрі Т-ва повстав через самовільне заангажування Т-ва бувшим його головою в т. зв. „Тимчасовім Комітеті“ кількох студ. товариств, одначе останні загальні збори в березні ц. р. цю справу остаточно зліквідували через осудження поступку б. голови й вибір нової Управи, яка підпорядковується загально-студентському проводові.

Нам пишуть:

ІЗ СОКАЛЬЩИНИ

СЕЛЕЦЬ ІДЕ ВПЕРЕД!

Наше село найбільше в цілім повіті та найбідніше, а проте щодо свідомости одно з перших. Колись було кацапське, а потім комуністичне. По кількалітній боротьбі (1928—1935.), в якій вела перед українська націоналістична молодь нашого села, отряслося з оцих обох дурманів, поборсло злодійство, та всяке хрунівство і стало твердо на шлях розбудови свого життя в рямцях всенародного українського росту. Правда, до повної розбудови йому ще далеко, одначе з дня на день видний є його ріст на всіх ділянках життя. Свідчать про це хочби оці факти: В селі є 17 українських склепів (в тім дві кооперативні крамниці, 3 склепи з мануфактурою, два склепи з шкірою та 10 приватних споживчих склепів). Крім цього кількох хлопців займається похатньою торгівлею (гонучники), є до 10 українців шевців, около 20 кравців і кравчинь та чотирьох українців ковалів. Жидівський склеп є один, перше було понад двадцять склепів і коршем). Мешканці села купують в 95 проц. тільки в українських купців. Чого нема в своїх склепах в селі, те беруть в українській кооперативі в сусіднім містечку Мостах Великих. Вбрання й взуття дають до роботи тільки своїм українцям кравцям і шевцям. Наше село проявляє під цим оглядом досить міцну й велику суспільну дисципліну. Правда, не всі ще українці купці нашого села гідно сповняють свою місію українського купця, навіть не всі є членами Союзу Українських Купців (тільки 8, а 7 ще ні!). Але тільки один відмовився від оподаткування на Р. Школу. Решта (14 купців) оподаткувалася добровільно щомісячними датками (по 1 зл. і 50 грошів) на Рід. Школу. Всі купці нашого села мають українські часописи й книжки для вжитку покупців. Тим сповняють їхні доми ролю культурного осередка присілка (склепи ці є на присілках, бо в центрі села є кооперативні крамниці).

Не спить і наше жіноцтво. Завдяки праці молодих дівчат згуртованих в Жіночім Гуртку Рідної Школи повстав Кружок Союзу Українок, що його першим чином був куховарський курс. Учасниць курсу було 21. Вела п. Люба Малицька з Сокаля, що вложила дійсно дуже багато праці в господарський вишкіл нашого жіноцтва, чим з'єднала собі загальну шану всього громадянства, а щиру вдячність і гарний спомин в своїх учениць. Показалося це найкраще в часі святочного закінчення курсу, де всі оваційно вітали й прощали паню Любу. Найкращим був момент, коли під оклики: „Слава“ (ліс рук в гору) наші курсантки приріками своїй провідниці: „бути завжди добрими українками, господинями і членами рідні (дівчатами, жінками, матерями). Присутніх на закінченні курсу було 152 людей (в тім 15 гостей з Пархача 21 курсанток). В програму закінчення входили: спільна вечеря, вистава „Ми йдемо в бій“, та читання стінного місцевого часопису „Цвіркун“, що вже виходить 7 (сім) літ і в різний спосіб винищує зло й мобілізує до боротьби за все, що добре. З запертим віддихом слухали присутні слів Цвіркуна про курс, курсанток, перший квітень та про різні (гумористичні) куховарські поради.

Осередками цілого життя нашого села є його дві читальні „Просвіти“, а в першу чергу Кружок „Рідної Школи“. При Р. Ш. є зорганізована молодь (аматорський гурток, самоосвітній і спортовий гурток, жіночий гурток). Наша молодь не спить, а постійно працює, вчиться, бавиться, змагається. Вона теж (не старші) веде всю працю в селі, несе відвічальність (з радістю й любов'ю) за працю нашого села на загальному українському фронті. Не значить це, що в нас старших старших взагалі при праці не видно, навпаки разом з молоддю працює невеличкий, але міцний гурт старших (около 15), але перед веде молодь.

Село наше читає досить багато. Досить велика (около 590 томів) бібліотека все в русі. В першій мірі читає дітвора і батьки. Молодь читає більше часописи і „Дешеву книжку“. Ось дані про стан преси в нашому селі: Є 1 Діло (священик), 1 Свобода (дяк), 5 Правд, 1 Український Бескид, 1 Неділя, 50 Місіонарів, 3 Нові Часи, 7. Народніх Справ, 4. Дзвіночки, 1. Квартальник Вістника, 5. Нового Села, 15 Дешевої Книжки, 15. Самоосвітників, 20. Голосу, 10 Променів.

Було два примірники „Громадського Голосу“, але під натиском опінії мусіли радикальні дубчаки відписати. Не лише молодь жадала цього, не тільки старші солідаризувалися з молоддю, але й мала дітвора гавкала за ними й визивали: радикальний запроданець, комунарський шабесґой. А під церквою їх брали на сміх. Тепер вони самі (бувші читачі Громадського Голосу) зрозуміли свій давній блуд. Читаючи нашу пресу, прозріли, глянули дійсними очима на світ. Стараються направити своє минуле.

Наш Аматорський Гурток, знаний всюди в околиці з мистецько виведених вистав, в останніх часах відіграв: Думу про Ничая, Ми йдемо в бій, В кігтях Ґ. П. У., а тепер підготовляє Отамана Пісню. Вистави ці зробили велике враження в селі. Перед очима глядачів пересунувся ряд постатей і дій з нашої історії та сучасної боротьби, — дій, що збудили в них жагу „самим стати до бою в рідних рядах, до бою з ворогом проклятим“. Не меншу ролю сповняють наші свята в великі дні України, а їх чимало в нас відбуто.

Незатерте враження оставило по собі Свято Крут. В цей день голодувало в нас добровільно 40 хлопців і дівчат. В час концерту заля була битком набита. Всі з запертим віддихом слухали реферату „про геройський чин юнаків, про бій нерівний, про одвагу, про кров, що родить нове життя, нові ряди борців.

Могутнє „Слава“ і ліс піднесених в гору рук, блискучі очі юнаків, напружені обличчя так і говорили: ми вже готові продовжати чином леґенду Крут. Ми її продовжуємо. Чекаємо приказу...!

А вже дійсно незабутнім був момент, коли на сцену війшла маленька сьомилітня Олюся Дика і почала твердо говорити: „Мені однаково!“ Так і бачилося, що всі діти малі і юнацтво і старенькі батьки готові були кинути усе, що дороге і піти у далекі походи.

Не менше враження оставив по собі Шевченківський концерт. Одне одначе в нас прикро відчувається. Брак хору. Маємо дяків щось чотирьох. І по Львовах їздили і курси відбували. А хору не ведуть, бо самі голосу, ані слуху не мають (люди голоси мають, але дяки не мають). Час би вже раз постаратися порядного дириґента та завести в нас хор.

Тепер вся увага села звернена на будову Народнього Дому в селі та на заведення на цей рік діточого садка.

На дім зібрано вже понад 500 зол., закуплено дещо матеріялу. Але це ще замало. Дому конче треба. І гроші бути мусять. І ми віримо, що будуть. І що вже цього року посвятимо Новий Український Народній Дім в Сільці, як і віримо, що наша праця в селі причикюється до будови нового нашого життя.

Сілець село старе. Є декілька пам'яток минулого в нім: капличка св. Івана виставлена на місці побідного козацького бою в часах Хмельницького і другі.

Та найважнішою й найкращою є могила борців за Україну, що її висипала наша молодь ночами, за яку зводила бої з стшелєцкими й комунарськими боївками. Могила борців, що лучить нас з минулим й родить віру в нове, могутнє майбутнє.

РОМАН.

ІЗ ДОЛИНЩИНИ

ЧИ НЕ ЧАС СХАМЕНУТИСЯ?

В ночі з 2. на 3. травня ц. р. сталася в нашому селі (Яворів, долинського пов.) подія, якої не трапилося в нашому селі вже від багатьох років. А саме на господаря читальні „Просвіти“ напали члени й виділові читальні й побили його колами й камінням.

Все пішло за якісь там парубоцькі порахунки. Чи не час уже панам виділовим схаменутися і замісць давати роботу поліції працювати як слід у читальні.

ГРОМАДЯНИН.

ІЗ ЧОРТКІВЩИНИ

ПРО НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „Р. Ш.“ В ЧОРТКОВІ.

Як рідко де інде відбулися у нас Надзвичайні Заг. Збори Союзу Кружків „Р. Ш.“ — нашого повіту.

На початку зазначу, що нам дуже дивно, що ці збори, як тут всюди говорять, були спричинені деякими одиницями з того табору, що станув проти націоналістів. — Але всежтаки не сталось так, як хотіли ті люди, що власне спричинили ті збори, — тільки сталось так, як хотіло село. — А саме: кандидати на старшину Союзу Кр. „Р. Ш.“ із зголошених двох, противних лист, мусіли на енергічне домагання села погодитись і створити тільки одну лісту, що її зараз делегати кружків і приняли.

І на цих власне зборах наймаркантніші були два моменти. Перший: що наш селянин уміє вже думати й забирати голос, чого давніше не було; та другий: що подавляюча більшість селян станула по стороні націоналістів і цим дала наглядний доказ ундівцям і симпатикам людового фронту, що наше село є національно свідоме. Тому ми свято віримо, що чергові збори ще краще вдадуться й тоді ані ундівці, ані радикали не будуть вже мати голосу.

А. К.

З БІБРЕЧЧИНИ

БЕРТЕШІВ.

Ще перед війною належав Бертешів до свідоміших сіл повіту. І тепер є передовим селом свого округа. В селі існує чит. „Просвіти“, спортове Т-во „Луг“ (на старих статутах), та кооператива. З тих трьох установ гарно розвиваються читальня та спортове Т-во, бо в них мотором праці є активна молодь. Натомісць зовсім не розвинулась через 10 років існування кооператива й вона одна з найслабших у повіті. Не тільки лихе фахове ведення причинилося до занепаду кооперативи, але передовсім те, що кооператива через деякі потягнення стратила прихильність загалу. Таким шкідливим потягненням для кооперативи було не то, що байдуже, але навіть вороже наставлення попередніх управ кооперативи до читальні „Просвіти“. Кооператива від 10-ти років мешкає в домі „Просвіти“ й не платить за це ніякого чиншу, хоч наділі найбільше того дому уживає. Коли Виділи Читальні почали впоминатись хочаб найменшої заплати за льокаль, управа кооперативи зараз накидалась з лайкою на читальню або збувала кпинами цю справу. Отже через оте льокаторство кооперативи читальня наразилася на поважні видатки (чиншове, дорогове, тощо). Наслідком того члени читальні, з яких багато є членами кооперативи, неприхильно ставляться до кооперативи. Крім того Управи кооперативи зробили її не місцем торговельних оборотів, але місцем сходин членів і нечленів, де перш за все обговорюється австрійську війну, а до того всякі сільські пльотки. І то звичайно в тому часі, коли в читальні відбувається якийсь виклад, чи сходини членів.

Отже ясно, що кооператива мусіла стратити прихильність навіть у власних членів, які волюють піддержувати приватний український склеп, чим таку псевдо-кооперативу.

Тому, коли нововибрана управа хоче піднести кооперативу, повинна звернути з того шляху, яким ішли попередні управи.

Далеко краще розвивається читальня, якої членами здебільша молоді люди. Роля старших громадян у читальні обмежується до плачення річної вкладки й участи в Заг. Зборах. Поза тим їх ніколи не видно, ні на ширших сходинах членів, ні на імпрезах. Для них краще зійтися в кооперативі, чи посідавши на селі на дуби, кидати громами на молоде покоління. При читальні існує рухливий Драмат. Гурток, Гурток „Молодої Просвіти“ та жіноча секція. Особливо гарно зорганізовані дівчата в Бертешові в числі около 36, поділені в дві секції: старших і молодших. Ці секції відбувають раз у тиждень сходини з рефератами чи гутіркою на історичні, літературні і суспільні теми. Крім того дівчата є господинями читальні: прикрашують її, роблять лад, бережуть чистоти. Старше жіноцтво вже не так горнеться до читальні. Та всеж таки існує гурток старших жінок, які відбувають свої сходини та беруть активну участь в освітній праці.

В останніх часах особливу живу діяльність проявляє Спортове Т-во. Зимою слабше, бо не має відповідної залі до вправ. Тоді процвітає лещетарство. Натомісць літом, коли можна вийти на площу — вправляють всі: передовсім впоряд, дальше вправи вільноруч, відбиванку, легкоатлетику. Найкраще розвивається відбиванкова секція, яка щонеділі розіграє змагання з дружинами дооколишних сіл. Жива діяльність Спорт. Т-ва стягає кожного тижня на маленьку площу читальні ціле село, яке чимраз краще розуміє вагу спортового виховання молоді. Є надія, що коли Спорт. Т-во в наступному році видержавить велику площу, тоді розвине всі спортові гри і поставить на високий рівень легкоатлетику.

Бертешів мусить іти вперед! І він піде, коли оте молоде покоління, що виховується в читальняних гуртках, у спортовому Т-ві, не заломиться пізніше, не піде шляхом старших, який веде до солодкого сну, животіння і безславної смерти. Шлях молодих, хоч тепер важкий і повний перешкод, веде до перемоги і ясного майбутнього села.

Про інші сусідні села другим разом.

В. Л.

ІЗ СОКАЛЬЩИНИ

В НОВІЙ ФОРМІ НА СТАРУ ПОЗИЦІЮ!

Важною подією в життю громадянства сокальського повіту було створення Культурно-Освітньої Секції, що повстала на місці давнішої Студ. Секції.

Недостача подібної організаційної клітини сильно відчувалася, головно в останніх часах. Культ.-освітнє життя, що міцнішає з кожним днем у нас, вимагало постійної й умілої помочі. Доривочна й непланова праця не могла дати таких успіхів, які можна в нас осягнути при кращому поставленні справи.

Провідники самоосвітніх гуртків — актив села потребує повсякчасно посилення — живого зв'язку у своїй праці, бо полишені собі можуть зійти на манівці або стати знаряддям невідповідальних людей. Над тим живо дискутували і домагалися постійного зв'язку учасники культ-освітнього курсу, що відбувся в грудні м. р.

Деякі з тих провідників, що з посвятою віддалися праці на місці, добувають великих успіхів: Спасів, Сілець, Поториця, Пиновшина, Завишня й ін. це вже нові села, що вміють підпорядкуватися одній здоровій думці, збірно кувати свою долю. В кожному селі є хтось, що рветься до роботи, що зуживає свою енергію в тому напрямі, треба ту силу спровадити в одно русло, скріпити й поглибити.

Створення К. О. С., що об'єднує понад сто членів із середньою і вищою освітою свідчить, що молодий актив сокальської землі веде змістову сило-творчу працю. Українські студенти не студіюють тільки, не б'ються тільки за хліб, за гніздечко, за екзистенцію, готовляться для того, щоб бути здібними і готовими до сповнювання функцій на терені суспільного життя. Не можемо певно сказати, що буде завтра — це правда, але найправдивіше є те, що те „завтра“ творити і закріплювати будемо ми. Треба супроти фактів зайняти своє становище, не бути заскоченим, не триматися обидвома руками за черево, коли противник ще хоче нас гримнути в ухо... Виховувати нову людину, що на наглі запити життя дає з місця відповідь „Ми ще до того не бралися“ — життя не узнає. Захотіти, навчити і помогти всім тим, що кинулися на глибоке — плисти — це й завдання К. О. С. Створити, вишукати розкинені творчі одиниці, об'єднати їх в організаційну клітину це й ціль тих, що скликували окружну конференцію.

Дотеперішня роздроблена робота, знайде тепер свій вираз в одному поглибленому і поширеному виді.

НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ.

Члени Т-ва „Луг“ в Зубові зложили на свячене для політ. в'язнів 1.59 зл. Сподіємося, що не будуть вони відтягатися жертвувати на добродійні цілі й на будуче.

Всім, хто давав мені моральну і матеріяльну поміч підчас мойого довголітнього побуту в тюрмі св. Хреста — складаю щиру подяку! А передусім клоню голову перед світлими тінями Пок. Д-ра Степана Федака.

Льва-Город, дня 5. V. 1937 р.

Андрій Бучко.

Зголошуйтесь на дописувачів „Голосу“

Листування Редакції

Вп. І. Данкевич, Сороки. Щиро дякуємо за листа. Все бажане висилаємо. Щоб „Голос“ виходив бодай як півтижневик для цього треба покищо умасовити його, як тижневик, а тоді вже не буде ніяких труднощів. Тому дуже радіємо, що молодь Вашої округи хоче умасовити „Голос“. Вітаємо.

Вп. Ст. З. Кол.: Вашого листа не будемо друкувати. Повірте, що нема проти кого реаґувати.

Вп. Я. Л. Байченко: Вашу статтю використаємо. Подайте свою точну адресу і прізвище.

Вп. О. Січовик: Дякуємо за матеріяли. Одну статтейку друкуємо. Решта піде згодом. Пишіть!

Вп. С.-ор. Дякуємо за дописи. Підуть у черговому числі. Пишіть!

Вп. П. М.: Ваш допис піде в черговому числі. Дуже радіємо Вашою співпрацею і просимо постійно дописувати до „Голосу“.

Вп. Мр. В. Л.: Щиро дякуємо за дописи. Друкуємо один, решта в наступ. числі. Розр. переказ вислано.

Вп. Стрибог: Просимо дописувати. Часопис висилаємо й кошти будемо звертати. Прислані дописи використаємо.

Вп. Анд. Якуб, Хот.: Ваш допис надрукуємо в черг. числах. Привіт!

Вп. Осип: Ваші дописи із життя Східниці будуть надруковані у черг. числі.

Від Адміністрації

Вп. мґр. Гаєцький Теодозій. До кінця квітня залягаєте 2.20. Часопис шлемо.

Вп. Сидор Василь, Сп. По переливі 2.— зл. заплачено до кінця серпня. Можете одержати теж поодинокі числа „Обріїв“.

Вп. Висоцький Мих. Дуб. Передплата заплачена до 7. вересня.

Вп. Ющак Мик., Гор. Передплата заплачена до кінця липня.

Вп. Шевчук Мих., Яголь. Передплата заплачена до кінця липня.

Вп. Якимець Ярослав, Богат. Про яку книжку пишете на чеку з 30. IV.?

Вп. Микулин Мик., Новош. Просимо подати точну адресу (почту) п. Грабовича.

Вп. Процик Нестор, Кр. Вашої листівки не одержали й тому слали підчас ферій. На Вашу пропозицію що до нерозпроданих примірників — годимося.

Вп. Козьол Ананій, Межиріче. Часопис висилаємо правильно. Реклямуйте на пошті.

Вп. Тимків Іван, Дул. Ваша залеглість 9.08 зол.

Вп. Кульчицька Олена, Ск. Передплата заплачена до кінця липня.

Вп. Гаврилків Іван, Ск. Передплата заплачена до половини вересня.

Вп. Іваницький Осип, Син. виж. 15, 16 ч. часопису вернулось з дopискою „адресат незнани“. Чому?

Вп. Зацічковський Тихон, Берест. Передплата заплачена до кінця червня, тому до цього часу слатимемо часопис.

Вп. Лобай Волод. Загр. Передплата заплачена до кінця 1937 р.

Вп. Грицина Мих., Рог. Досі не одержали від Вас листа на що призначені прислані гроші.

В НАШІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ ЗЛОЖИЛИ:

На добродійні цілі:

Залізняк Василь, Попелі 1.—
Дорошенко, Тяжів 1.40

Вп. Гаєвий Т., Тисьмениця зл. 5., Вдович Вол., Метенів зл. 8., село Псари з нагоди шутки зл. 5.12., Коцюмбас О., Бібрка зл. 12.50, Сабаль І. Перемишль зл. 4, Члени Чит. „Просвіти“, Чернишівка зл. 3.30, збірка в Мелні зл. 3.20, збірка серед молоді Скалатщини зл. 10, Кут-кар зл. 5, Когут П. Жовква (для Васечка і Куликівця) зл. 6, Бей Марія, Львів зл. 0.50, Микулин М. Новошин зл. 3, Кр. Р. Школи, Пшеничник зл. 6.40, збірка в Боратині зл. 4, Громадяни Болехова зл. 18, Косів Олекса, Вас. Хітар, з нагоди христин 5.50, Тарновський Мик., Синевідсько В., з нагоди христин зл. 2, Громадянство Вербиці збірка на панахиді зл. 3.

На Українських Інвалідів:

Громадяни с. Ценів 10.35
О. Стеців Степан, Ценів 2.—

Кут-Кор зл. 5, збірка в Яблонівці коло Буська зл. 2.40.

На Рідну Школу:

Вп. Бей Марія, Львів зл. 0.50.

Для матері-вдови:

Молодь Бертешова зл. 3.10, Молодь Новоселиці зл. 1.70, А. Калюга, Тартаків зл. 2.50, Микола Микулин, Велдіж зл. 5.

Для українських безробітних:

Громадяни Болехова зл. 16.

Для воєнних вдів і сиріт:

Збірка в Новій греблі зл. 1.10.

СТУДЕНСТВУ Й УСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ ДО ВІДОМА!

ВЕЛИКЕ СВЯТО ЧОРНОМОРСЬКОЇ ФЛЬОТИ

відбудеться в неділю 23. V. ц. р.

СТУДЕНСЬКИЙ КОМІТЕТ.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редаґує Колеґія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.
Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові. Чарнецького 26.

Замкнені реколекції для акад. мужеської молоді відбудуться в днях 15—17 травня (підчас лат. зелених Свят) під проводом о. д-ра Й. Маркевича ЧСВВ у манастирі ОО. Студитів, Львів, Петра Скарги 2а. Початок реколекцій в п'ятницю дня 15. ц. м. вечером. Закінчення у вівторок 1. ц. м. рано. Удержання 4—5 зл. Треба взяти з собою простирало, коц, подушинку.

Точніші інформації і зголошення щоденно від 18—19 год. у Секретаріяті Т-ва „Обнова“, Львів, вул. Коперника 36 (під вежею).